

Eğitim Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği Üzerine Dair Uygulamalar

Eğitim Dünyası Araştırma
ve Geliştirme Dergisi
Cilt: 1 Sayı: 2
Sayfa Aralığı: 62-86
10.5281/zenodo.17088466
e-ISSN: 3062-3863
edagonline.com
© Eğitim 2023 Derneği

Gülnaz Erdil

Millî Eğitim Bakanlığı, e-posta: gulnazerdil@gmail.com

Kaynak Göster:

Şahin, E. (2025). Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği üzerine dair uygulamalar. *EDAG Online*, 1(2), 61-86. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17088466>

ÖZET

Bu çalışmada, eğitim kurumlarında kazaların azaltılması ve eğitim kurumlarındaki kişilerin daha az risk altında olması için İSG tedbirlerinin ne düzeyde alındığı araştırılmıştır. Bu amaçla Düzce'de ilkokul, ortaokul, Anadolu lisesi, meslek lisesi ve özel eğitim olmak üzere farklı okullarda saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda araştırma yapılan okullarda İSG'de öğretmenlere önemli sorumluluklar verildiği yanında beraberinde tehlikeyi ve riskleri getirdiği, okullarda önemli eksikliklerin olduğu görülmektedir. Bununla birlikte okul güvenliğini sağlamış okulların da var olduğunu söylenebilmektedir. Araştırma sonucunda eğitim kurumlarının genel güvenliğinin artırılmasına ve bilinçlendirmeye yönelik gerekli düzenleyici ve önleyici tedbirler önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul, iş sağlığı ve güvenliği, tedbirler.

ABSTRACT

This study explores the implementation of occupational health and safety (OHS) measures in schools to reduce accidents and minimize risks. Field research conducted in Düzce across various school types revealed both significant shortcomings and examples of good practice. While teachers were often given major responsibilities that brought risks and hazards, some schools demonstrated strong safety measures. The study recommends regulatory and preventive actions to improve school safety and raise awareness.

Key Words: School, occupational health and safety, measures

GİRİŞ

Eğitim kurumları, geleceğin temsilcileri olan öğrencilerin bilgi ve beceri kazanmalarının yanı sıra öğretmenler, idari personel ve diğer çalışanların mesleki faaliyetlerini sürdürdükleri dinamik ortamlardır. Bu kurumların işleyişi, sadece akademik başarı ve öğrenme süreçlerine odaklanmakla kalmaz, aynı zamanda iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamalarının da etkin bir şekilde yönetilmesini gerektirir. İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların ve öğrencilerin fiziksel ve psikolojik sağlığını korumak, olası kazaları önlemek ve daha güvenli bir çalışma ve öğrenme ortamı sağlamak için hayati öneme sahiptir. Eğitim kurumlarında bu uygulamaların etkinliği, kurumun genel verimliliğini, personelin mesleki memnuniyetini ve öğrencilerin güvenliğini doğrudan etkilemektedir.

Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, bu dinamik ortamların karmaşıklığını ve özgün ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak tasarlanmalıdır. Okullarda gerçekleşebilecek kazalar, acil durumlar ve sağlık sorunları, eğitim süreçlerini kesintiye uğratabilir ve ciddi yasal sorumluluklara yol açabilir. Bu nedenle, İSG politikalarının, eğitim sektörünün özgül gereksinimlerine uygun şekilde geliştirilmesi ve uygulanması gerekmektedir. İSG uygulamalarının başarılı bir şekilde entegre edilmesi, öğrenci ve personel refahını destekleyerek, eğitim kurumlarının daha etkili ve verimli bir şekilde işlemesine katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin ve çalışanların güvenli bir ortamda bulunmaları, öğrenme ve öğretme süreçlerinin kalitesini ve verimliliğini artırır. Güvenli ve sağlıklı bir okul ortamı, öğrencilerin akademik performansına ve genel refahına olumlu katkılar sağlar. Ayrıca, İSG uygulamaları, eğitim kurumlarının hukuki yükümlülüklerini yerine getirmelerine ve olası tazminat veya cezai yaptırımların önüne geçmelerine olanak tanımaktadır.

Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği, yönetim sistemleri ve planlama işleri, sorumlulukların tanımlanması, uygulama prosedürlerinin yanı sıra, programlama, tesis, araç ve ekipman sağlanması gibi unsurları içermektedir. Çalışanların etkin katılımını teşvik etmek için bu alanlara odaklanmak gerekmektedir (Baykal vd., 2022). Ayrıca, tehlikelerin tanımlanması, önlenmesi ve kontrolü, iş sağlığı ve güvenliği kavramlarının temelini oluşturur, bu da çalışanların sağlığını teşvik etmeyi ve genel gelişim hedeflerine ulaşmayı amaçlar (Ateş, 2020).

İş sağlığı ve güvenliği eğitimi, eğitim kurumlarında sadece bir yükümlülük değil, aynı zamanda bir fırsattır. Bu eğitimler, öğrenci ve çalışanların genel sağlık bilincini artırmak, potansiyel tehlikeleri anlamalarını ve bunlara karşı önlemler alabilmelerini sağlamak için tasarlanmıştır. Özellikle, genç bireylerin erken yaşlarda iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçlendirilmesi, gelecekteki kariyerleri boyunca sağlıklı ve güvenli çalışma alışkanlıkları geliştirmelerine yardımcı olur. Bu bağlamda, Salvador ve Thinh (2016) tarafından belirtildiği gibi, eğitim kurumlarındaki tehlikelerin tanımlanması, önlenmesi ve kontrolü, iş sağlığı ve güvenliği kavramlarını güçlendirerek hem öğrencilerin hem de çalışanların sağlığını korumak için kritik öneme sahiptir.

Okullarda iş sağlığı ve güvenliği, bir dizi nedenle öncelikli ve önemli bir konudur. İlk olarak, iş kazaları ve meslek hastalıklarının ekonomik etkileri, iş yerindeki verimliliği, çalışma kalitesini ve güvenliği doğrudan etkileyebilir (Aktay, 2014). Bu durum, okul ortamında güvenliği artırmak ve ekonomik kayıpları azaltmak için iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin önemini sürekli ortaya koymaktadır. Ayrıca, iş ile ilgili yaralanma ve hastalıkların ciddiyeti ve yaygınlığı göz önüne alındığında, öğrencilerin ve çalışanların güvenlik ve sağlık konusunda olumlu tutumlar geliştirmeleri için bu eğitimler kritik öneme sahiptir (Finn, 1978). Özellikle kimyasallarla çalışıldığında, öğrenci ve öğretmen güvenliği için iş sağlığı ve güvenliği kuralları hayati önem taşır (Feszterová, 2019).

Okullar, ayrıca iş yerindeki tehlikelerin önemli etkilerini azaltmak ve güvenlik ve sağlık konularında kamuoyunu ve hükümeti bilgilendirmek için eğitilmiş profesyonellere ihtiyaç

duymaktadır. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi, öğrencilerin ve çalışanların iş yerindeki hastalık ve kazalardan korunma konusunda farkındalık geliştirmelerine, gerekli becerileri edinmelerine ve gerekli tutumları kazanmalarına yardımcı olur (Finn, 1978). Bu eğitimler hem insan sağlığına hem de çevreye zarar veren etkileri azaltarak güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturur. Sonuç olarak, okullarda iş sağlığı ve güvenliği hem öğrencilerin hem de çalışanların refahını korumak, iş yerindeki riskleri azaltmak ve genel bir güvenlik kültürü oluşturmak için hayati öneme sahiptir. Bu, sadece yasal bir gereklilik değil, aynı zamanda eğitim kurumlarının toplumda oynadıkları rolün bir parçası olarak ele alınmalıdır. Okulların, öğrencileri ve çalışanları gelecekteki mesleklerine hazırlarken, aynı zamanda onları iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitmeleri ve bilinçlendirmeleri önemlidir. Bu sayede, daha sağlıklı ve güvenli bir toplum için temel atılmış olur.

Ancak, eğitim kurumlarındaki iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının etkinliği, çeşitli zorluklar ve engellerle sınırlıdır. Bu zorluklar, genellikle kurumsal kaynakların yetersizliği, eğitim personelinin ve yöneticilerin konuya olan farkındalık ve bilgi eksikliği ve gerekli İSG standartlarının uygulanmasında yaşanan güçlüklerden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, eğitim kurumlarının çeşitli ihtiyaçları ve dinamikleri, standart İSG uygulamalarının doğrudan uygulanmasını zorlaştırabilir. Özellikle, okul öncesi ve ilköğretim kurumları gibi öğrenci kitlesinin yaş grubu ve ihtiyaçlarına göre değişen riskler, İSG uygulamalarını karmaşıklaştıran faktörler arasındadır. Bu bağlamda, eğitim kurumlarında İSG uygulamalarının etkinliğini artırmak ve sürdürülebilir bir güvenli okul ortamı oluşturmak amacıyla, mevcut zorlukların aşılmasına yönelik stratejik çözümlerin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Günümüzde, eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği, öğrencilerin ve çalışanların sağlığı ve güvenliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Endüstrinin genişlemesi ve teknolojinin ilerlemesiyle birlikte iş yerlerindeki tehlikeler artmış ve iş kazaları riski artmıştır. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliği, eğitim kurumlarında da ciddi bir konu haline gelmiştir. Bu araştırma, eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını inceleyerek, olası kazaları azaltmaya yönelik öneriler sunmaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yöntem, bireyin doğal ortamındaki tutum ve davranışlarının birçok yönünü anlamaya çalışır. Birden fazla yöntemin kullanılmasını amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre nitel bir çalışma; doğal ortamda yüz yüze görüşme sırasında olay ve davranışlar gözlemlenir. Gözlemi, gerçekçi ve kapsamlı bir şekilde sunan ve sürecin niteliksel olarak gözlemlenebildiği yer, bir araştırma tekniği olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle gerçeklik kişiden kişiye farklılık gösterir. Değişiklikler ve temalar araştırmacıların farklı yorumları doğrultusunda yeniden değerlendirilmektedir. Bu rasyonel bir araştırma yöntemi olduğu söylenebilir. Araştırmada, fenomenolojik bir model kullanıldı. Fenomenoloji; hayatımızda olduğunu bildiğimiz ancak ayrıntılı olarak incelemediğimiz durumları derinlemesine ve ayrıntılı olarak incelemektedir. Sosyal hayatta sürekli araştırma yapan bir araştırma yöntemidir. Sürekli karşılaştığımız olay ve olgular, çeşitli durum ve şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre fenomenoloji her gün karşılaştığımız ve bilmediğimiz ancak tam olarak anlayamadığımız gerçekler, olaylar ve durumlar, detaylı inceleme gerektiren bir araştırma ve analitik yöntemidir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yıllarında Düzce ilinin Merkez ilçesinde bulunan İlkokul, Ortaokulda, Özel Okul, Güzel Sanatlar Lisesi, Özel Eğitim Meslek Lisesi, Mesleki

Eğitim Merkezi ve Fen Lisesinde görev yapan 8 öğretmenden oluşturmaktadır. Çalışma grubunda bulunan öğretmenler araştırmaya katılmadan önce araştırmanın konusu ve amacı hakkında ayrıntılı olarak bilgilendirilmişlerdir. Çalışma grubuna yapılan görüşmelerde gizlilik esasının gözetileceği ve korunacağı ile ilgili güvence verilmiştir. Ayrıca araştırma görüşmelerinin gönüllülük esasına göre yapılacağı söylenmiş ve gönüllü olanlarla çalışma yapılmıştır. Araştırma ölçeği olarak yarı yapılandırılmış görüşme ölçeği kullanılmıştır. Yapılan çalışmanın analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmada okul türlerinin farklı olması göz önünde tutulmuş, 2022-2023 öğretim yılında merkez ilçede görev yapan farklı branş ve cinsiyetteki öğretmenlerden oluşmaktadır. Çalışmaya katılanların demografik özelliklerini Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Okul Türü	Branş	Kıdem	Eğitim Düzeyi
Ö1	Erkek	45	İlkokul	Sınıf Öğrt.	23 yıl	Lisans
Ö2	Erkek	57	Ortaokul	Sınıf Öğrt.	37 yıl	Lisans
Ö3	Erkek	37	Lise	Edebiyat	14 yıl	Lisans üstü
Ö4	Erkek	40	Lise	Rehberlik	17 yıl	Lisans
Ö5	Erkek	38	G. Sanatlar	Müzik	16 yıl	Lisans
Ö6	Kadın	44	Mesleki Eğ. M.	İngilizce	23 yıl	Lisans üstü
Ö7	Kadın	39	Lise	Meslek	14 yıl	Lisans üstü
Ö8	Kadın	41	Özel Lise	İngilizce	17 yıl	Lisans

Tablo 1’de örneklem grubunun demografik özellikleri incelendiğinde sınıf, Edebiyat, Rehberlik, Müzik, İngilizce, Meslek, İngilizce öğretmeninden oluştuğu görülmektedir. Mesleki kıdem açısından bakıldığında 14 ile 37 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Katılımcılardan 5’i lisans düzeyinde, 3’ü yüksek lisans düzeyinde eğitime sahiptir. Katılımcılardan 5’i erkek 3’ü kadın olduğu anlaşılmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Yapılan bu araştırmada verileri toplamada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme tekniğini yapılandırılmış görüşme tekniğinden ayıran en belirgin özellik, yapılandırılmış görüşme formu kadar katı bir çerçevesinin olmamasıdır. Yapılandırılmamış görüşme tekniğinden ayıran özelliği ise bu görüşme tekniği kadar esnek olmamasıdır. İki görüşme tekniği arasında yer alan bu teknik yarı yapılandırılmış görüşme tekniği olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 1999). Yarı yapılandırılmış görüşme formu okul türlerinin farklı olması gözetilerek eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliğine dair uygulamaları öğrenmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilerek hazırlanmıştır.

Bu araştırmada alanyazın taraması yapılarak kurumsal bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Formu uygulanabilirliğini tespit etmek amacıyla ön görüşmeler yapılmıştır. Yapılan ön görüşmenin ardından uzman görüşüne başvurularak geçerlilik sorunu giderilmeye çalışılmıştır. Ardından bu taramalardan elde edilen ve verilerden hareketle öğretmenlere ve yöneticilere yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu görüşme formu görüşmenin derinlemesine yapılmasına olanak sağlayacak ve ihtiyacı karşılayacak şekilde hazırlanmaya çalışılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi

Yapılan bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulanacağı öğretmenler ve idareciler belirlenerek bu kişiler ile iletişime geçilmiştir. İletişime geçilen kişilerle konunun içeriği ile ilgili bilgi verilerek görüşme ile ilgili randevu talep edilmiştir. Yarı yapılandırılmış

görüşme formu uygulamaya konulmadan önce bu görüşme sorularına verdikleri cevapların gizliliği koşullarına sadık kalınacağı hususunda olan tereddütleri giderilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları ile öğretmenin araştırma konusundaki düşünce ve önerileri hakkında ayrıntılı ve derinlemesine bilgiler elde etmek amaçlanmıştır. Görüşme aşamasında öğretmen ve idarecilerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeler 2023-2024 öğretim yılında Düzce İli merkez ilçesinde bulunan okul türleri farklı olan öğretmenlerinden araştırmaya katkı sağlamak isteyen öğretmenlerle yapılmıştır. Çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde belirtilen etik ilkelere titizlikle uyulmuştur. Katılımcıların hukuksal haklarını korumak ve özgür iradelerine saygı göstermek amacıyla gönüllülük esası ilkesine uyulmuştur. Araştırma sürecinde izin almak suretiyle katılımcıların ses kaydı alınmış ve notlar tutulmuştur. Araştırma için sağlanan mekânlar, imkânlar ve cihazlar amaç dışı kullanılmamış; kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgiler, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanılmış, bu bilgilerin gizliliğine azami riayet edilmiş ve bilgiler hassasiyetle korunmuştur. Araştırma sürecinde katılımcılar hiçbir şekilde yönlendirilmemiş ve araştırmacı yansızlığı azami derecede korumuştur. Tüm araştırma verileri emin ve kolay ulaşılabilir bir biçimde arşivlenmiş, araştırma verileri güvenilirliği ve geçerliği saptanmış araçlarla elde edilmiştir. Çalışma etiği ve ahlaki açıdan uygun olmayacağı düşüncesiyle, katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamış; öğretmen isimleri Ö1, Ö2, Ö8 şeklinde kodlanmıştır.

Yaklaşık 30 ila 45 dakika süren görüşmeler, okulda belirlenmiş olan bir odada gerçekleştirilmiştir. Görüşmede katılımcıların sorular için verdikleri yanıtların içeriği analiz edilerek birbirine benzeyen cevapların kategorize edildiği betimsel ve içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi kullanmanın temel amacı benzer cevapları belirli kavramlar doğrultusunda okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlemektir. İçerik analizi verilerin detaylı olarak işlenmesini ve betimsel bir yaklaşım içerisinde kavramların ve temaların ortaya çıkmasını sağlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Katılımcılara yöneltilen sorular metinlere dönüştürülerek alt kategorilerde toplanmış ve kodlar oluşturulmuştur. Bunun sonucunda elde edilen veriler tablo haline getirilerek sunulmuştur.

BULGULAR VE YORUM

Okullarda Genel Güvenlikle İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği

Araştırmanın ilk teması “Okullarda Genel Güvenlikle İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği” olarak belirlenmiştir. Bu tema altında 2 kategori ve 11 kod ortaya çıkmıştır. Bu kategori ve kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Genel Güvenlik Faaliyetlerinin Gerekliliği Temasına Ait Kategori ve Kodlar

Tema	Kategoriler	Kodlar
Okullarda Genel Güvenlikle İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği	Genel güvenliğe duyulan ihtiyaç	Yangın tahliye imkânı
		Havalandırma yetersizliği
		Öğretmenlerin dikkatli olması
		Okulun fiziki yetersizliği
		İş birliği
		Pencere Güvenliği
		Güvenlik personeli ihtiyacı
		Eşyaların sabitlenmemesi
	Genel güvenlik sorunları ve endişeler	Öğrencilerin dikkatsizliği
		Okul bahçesinin uygun olmaması
		Yabancıların okula girişindeki kontrolsüzlük

Genel Güvenliğe Duyulan İhtiyaç

Okullarda Genel Güvenlikle İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği temasının ilk kategorisi “Genel güvenliğe duyulan ihtiyaç” olarak ortaya çıkmıştır ve bu kategori altında toplam yedi kod vardır. Öğretmenler ve idareciler, genel güvenlikle ilgili faaliyetlere yangın tahliye imkânı, sınıflarda havalandırmanın yetersizliği, öğretmenlerin dikkatli olması, çevre ile iş birliği, okulun fiziki yetersizliği, pencerelerin güvenli olmaması ve güvenlik personelinin olmaması gibi durumların gündeme getirilmesi gibi konulardan dolayı ihtiyaç duymaktadır. En sık tekrarlanan kodlardan birisi “Güvenlik personeli ihtiyacı” olmuştur ve kurumlarda çalışanlar mevcut çalışma şartlarının iyileştirilmesi için gerekenin yapılmasını istemektedir. Buna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Güvenlikle ilgili tabii ki endişelerimiz var dışardan yabancı kişiler okulun içine girebilir bunlar öğrencileri olumsuz yönde etkileyebilir. Okulda güvenliğimiz olmadığı için okul girişin tek giriş haline getirdik endişelerimiz var güvenlik olsa daha iyi olur. (Ö1)

Okulumuzun güvenlik işleri sırasında hissettiğim bazı sorunlar mevcut okulun öğrencinin okula geldiği andan itibaren bir güvenlik görevlisinin bulunmaması en büyük eksikliğimiz (Ö3)

Güvenlik görevlisinin olmaması da okula giren çıkan kişinin kayıt altına anlamadığını gösteriyor işte bu gibi durumlar çalışanları tedirgin ediyor. (Ö6)

Genel Güvenlik Sorunları ve Endişeler

Okullarda Genel Güvenlikle ilgili Faaliyetlerin Gerekliliği temasının ikinci kategorisi “Genel Güvenlik Sorunları ve Endişeler” olarak ortaya çıkmıştır. Bu kategori altında toplam dört kod vardır. Okullarda çalışanlar genel güvenlikle ilgili endişeler yaşamaktadır. Okul türleri farklı olduğu için fiziksel yapıları da farklıdır. Genellikle ortak sorun olarak okulların girişinin kontrolsüz olması, öğrenci güvenliğini tehdit etmektedir. Okulların fiziki şartları da uygun olmadığından iyileştirmeler yapılması gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Buna ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

Veliyi içeriye gönderdikten sonra onun yönlendirmesini nöbetçi öğrenci ile gerçekleştiriyoruz fakat nöbetçi öğrenci de bir tane görevlendirdiğimiz için aynı anda birkaç tane veli geldiğinde kontrolsüz bir durum yaşanabiliyor. (Ö3)

Güvenlik görevlisinin olmaması da okula giren çıkan kişinin kayıt altına anlamadığını gösteriyor işte bu gibi durumlar çalışanları tedirgin ediyor. (Ö6)

Çalışanların güvenlikle ilgili en çok tekrar eden kodlardan biri de okul bahçesinin fiziki olarak uygun olmaması karşımıza çıkıyor. Her ne kadar okul türleri farklı da olsa ortak endişeler var. Ö6 öğretmenin “Bahçe kapısının sürekli açık olması ve okulun merkezde olmasından kaynaklı bahçe otopark olarak kullanılması da güvenlik açısından bir eksiklik.” ifadesi ve Ö4 öğretmenin “Bahçemiz beton olduğu için düşme durumunda yaralanmalar almaktadır.” ifadesi bu durumu destekler niteliktedir. Her ne kadar bazı öğretmenler genel güvenlikle ilgili endişeler yaşasalar da kendi imkanları ile güvenlik tedbirleri aldıklarını belirtmesi önlem alındığını göstermektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi ve Farkındalık Temasına Ait Kategori ve Kodlar

İş sağlığı ve güvenliği eğitimi ve farkındalık temasına ait kategori ve kodlar Tablo 3 de sunulmuştur.

Tablo 3

İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi ve Farkındalık Temasına Ait Kategori ve Kodlar

Tema	Kategoriler	Kodlar
İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi ve Farkındalık	İSG Hakkında Eğitim Sağlama	Eğitimlerin güncellenmesi
		Güvenlikle ilgili tedbirler
		Tedbir alma konusunda uyarılar
		Bilgilendirme yapma
	İSG Hakkında Bilgilendirme Yapma	Donanım sahibi öğretmenler
		Yüz yüze eğitim sağlama
		Öğretmenlerin bilgi eksikliği
		Maddi kaynaklara ihtiyaç duyma

İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi ve Farkındalık

İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi ve Farkındalık temasının ilk kategorisi iş sağlığı ve güvenliği hakkında Eğitim sağlama olarak ortaya çıkmıştır. Bu kategori altında toplam dört kod vardır. Yapılan görüşmelerde katılımcılar, iş sağlığı ve güvenliği hakkında eğitim aldıklarını dile getirmişlerdir. Eğitimcilerin bu konu hakkında eğitim aldıkları sonucuna varılmıştır. Konuyla ilgili aşağıda bazı görüşler sunulmaktadır.

Ben uzun zamandır okul yöneticisi olduğum için iş sağlığı ve güvenliği konusunda defalarca eğitim aldım bu konuda kendimi oldukça yeterli hissediyorum[Ö3]

Ancak öğretmenlere birebir toplantılar düzenlenip, yüz yüze bilgi verilmesi gerektiğini düşünüyorum; yani hem neler yapılması gerektiği konusunda hem de olumsuz durumlarla karşılaşıldığında ne yapılacağı konusunda detaylı olmalıdır. 20 yıllık bir öğretmen olarak, bu konuda kapsamlı bir eğitim aldım, ancak bu eğitimin güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum. [Ö4]

Bu soruya okul yönetiminin bir parçası olarak cevap vermek istiyorum Öncelikle iş sağlığı ve güvenliği noktasında öğretmenlere yeterli eğitim ve bilgiyi Bizler bu eğitimlere sahip olmadığımız için kişisel olarak sağlayamıyoruz fakat öğretmenlerimizle zaman zaman bu konu hakkında görüşüp bu tarz eğitimlere ihtiyaçları olup olmadığını soruyoruz ihtiyaç doğrultusunda milli eğitimle iletişime geçip arkadaşlarımıza gerekli eğitimlerin verilmesini sağlamaya çalışıyoruz. [Ö7]

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı üzere özellikle imkanlar kısıtlı olsa iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin gerçekleştirildiği ve aynı zamanda güncellenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ö7 öğretmenin “Fakat sürekli gelişen değişen dünyada iş sağlığı ve güvenliği konularında da gelişmeler olduğu müddetçe bu eğitimlerin vermeye devam etmesi ve bizlerinde almaya devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. İfadesi bu durumu destekler niteliktedir. Eğitim faaliyetlerin yapılmasının yanında personelin bu eğitimi uygulamaması hedeflerin gerçekleşmediği yönündeki görüşlere aşağıda yer verilmiştir;

İş sağlığı ve güvenliği konusunda öğretmenlere bence yeterli eğitime bilgi sağlanmıyor. Yeterli görmüyorum; bir şeyler yapılıyor prosedür çerçevesinde yazılı evraklar çerçevesinde, ancak ben yeterli görmüyorum. [Ö4]

İş sağlığı güvenliği eğitimi farkındalık konularıyla ilgili olarak ise kurumlarımızda TYP tarafından temizlik personeli gönderilmekte bunlarda yine milli eğitim tarafından İSG tarafından düzenli olarak eğitimler almakta ancak uygulanabilirlik bazen tam olarak gerçekleşmiyor örneğin yerleri paspasladıklarında uyarı levhasını koymuyorlar. [Ö6]

Araştırmada yer alan birçok öğretmen İSG tedbirleri alırken maddi anlamda zorlandıklarından bahsetmektedir. Ö2 Öğretmenin “İş sağlığı ve iş güvenliği açısından şu anda yeterince bilgiye sahibim ama yeterince bilgiye sahip olmak yetmiyor bunları düzenleyip düzeltmek için kaynağı da ihtiyaç duymaktayım kaynakta parasal kaynak parasal kaynakları işte devletten bakanlıktan talep ettiğimiz zaman gelmesine rağmen yetmiyor şu anda kameramız kamera kayıt cihazımız bozuldu alınması için bakan ek ödenek talep ettik gelene kadar cihaz koyduk fakat ödemeler kısmı sıkıntılı olmaktadır.” ifadesi bu durumu destekler niteliktedir.

İSG Hakkında Bilgilendirme Yapma

İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi ve Farkındalık temasının ikinci kategorisi “İSG Hakkında Bilgilendirme Yapma” olarak ortaya çıkmıştır ve bu kategori altında toplam dört kod vardır. Katılımcıların büyük çoğunluğu iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgi eksikliği olduğunu düşünmektedir.

Öğretmenlerin bu konuda büyük eksiklikleri olduğunu düşünüyorum. İdareler, Milli Eğitim prosedürleri çerçevesinde zaman zaman bu konularda hatırlatmalar yapıyor ve uzaktan eğitim yoluyla sunumlar gerçekleştiriyor. [Ö4]

Öncelikle iş sağlığı ve güvenliği noktasında öğretmenlere yeterli eğitim ve bilgiyi Bizler bu eğitimlere sahip olmadığımız için kişisel olarak sağlayamıyoruz. [Ö6]

Fakat atölye öğretmenlerin bu konuda donanımlı oldukları söylenebilir. Firdevs öğretmenin “Bunun dışında atölyelerde ve okulda bulunması gereken iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili araç ve teçhizatı sağlamaya çalışıyoruz öğretmenlerimiz zaten meslek dersi öğretmeni olduklarından da bu konuda yeterli bilgi ve eğitime de sahipler. Hatta zaman zaman belli kademelerde öğrencilere de bu bilgilerini planları doğrultusunda aktarıyorlar. Evet kendimi yeterince bilgilendirilmiş hissediyorum çünkü ben de idareci olmama rağmen bir meslek branşın bir meslek dersi öğretmenliği olduğundan dolayı gerekli eğitimlere hem üniversite hayatım boyunca aldım hem de milli eğitimin zaman zaman iş sağlığı ve güvenliği konusunda verdiği eğitimlere katıldım” ifadesi bu durumu destekler niteliktedir.

İşyeri Ekipmanları ve Malzemeleri

Araştırmanın üçüncü teması “İşyeri Ekipmanları ve Malzemeleri” olarak belirlenmiştir. Bu tema altında 2 kategori ve 4 kod ortaya çıkmıştır. Bu kategori ve kodlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Okullarda İşyeri Ekipmanları ve Malzemeleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar

Tema	Kategoriler	Kodlar
İşyeri Ekipmanları ve Malzemeleri	İş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarına ve malzemelerine kolayca erişebilme	İSG ekipmanlarına erişilebilir
		Güvenli yerlerde depolanır
	İş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarının bakımı ve güncelleme	Gereçlerin kontrol edilmesi
		Güncelleme yapılması

İş Sağlığı ve Güvenliği Ekipmanlarına ve Malzemelerine Kolayca Erişebilme

Okullarda İşyeri Ekipmanları ve Malzemeleri ile ilgili temanın ilk kategorisi “İş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarına ve malzemelerine kolayca erişebilme” olarak ortaya çıkmıştır ve bu kategori altında iki kod vardır. Öğretmenler İşyeri Ekipmanları ve Malzemeleri ile ilgili görüşleri, İSG ekipmanlarına erişilebilir, Güvenli yerlerde depolanır gibi konular olmuştur. Buna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Ekipmanlar elimizin altında kolay erişilebilir ve güvenli yerlerde iş sağlığı ve güvenliği ekipmanların bakım ve güncelleme düzenli yapıyor düzenli olarak materyallerin kontrolü yapılmaktadır. (Ö1)

Sınıflarımızda ve okulunuzda iş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarını ve malzemeleri kolayca erişebiliyoruz evet şu anda yaralanmalara karşı ulaşabilmektedir. (Ö2)

Okulumuzda iş sağlığı güvenliği ekipmanlarına ve malzemelerine kolayca erişebiliyoruz. (Ö5)

Çalışanlar İş yeri ekipmanları ile ilgili değinilen diğer bir konu da malzemelerin depolanmasının güvenli yerlerde yapıldığını belirtmektedir. Ö4 öğretmenin “Okulumuzda iş yeri ekipmanları ve malzemeler olarak kullanılan alet edevat ve diğer ürünlere kolayca ulaşabiliyoruz bunlarla ilgili özel statüde olanlar farklı alanlarda depolanmış ve sorumlu kişilerce anahtarı muhafaza edilmekte bunun dışında acil durumlar için müdahale gerektiren araç gereçler de herkesin ulaşabileceği durumdadır” ifadesi ve Ö1 Öğretmenin, “Sınıfınızda veya okulunuzda iş sağlığı ve güvenliği niye ekipmanlarını bir malzemeyle kolayca erişebiliyoruz, bunlar elimizin altında kolay erişilebilir ve güvenli yerlerde” ifadesi bu durumu destekler niteliktedir. Her ne kadar bazı öğretmenler genel olarak iş yeri ekipmanlarına kolayca ulaştıklarını belirtse de tüm okul çalışanlarının farkındalığı olmadığını bu konuda önlem alınması gerektiğini ifade etmektedir.

İş sağlığı ve Güvenliği Ekipmanlarının Bakımı ve Güncelleme

Okullarda İşyeri Ekipmanları ve Malzemeleri temasının ikinci kategorisi “İş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarının bakımı ve güncelleme” olarak ortaya çıkmıştır. Bu kategori altında toplam iki kod vardır. Okullarda çalışanlar, işyeri ekipmanları ve malzemelerinin bakımı ve güncellenmeleri belirli periyodlar halinde gerekli kontrollerini ve bakımlarının yapıldığını belirtmişlerdir.

İş sağlığı ve güvenliği ekipmanların bakım ve güncelleme düzenli yapıyor düzenli olarak materyallerin kontrolü yapılmaktadır. İş güvenliği ve sağlığı ekipmanları sık sık kontrol ediliyor özellikle yangın tüplerinin tarihi geçmiş mi geçmemiş mi bunları kontrol ediyor. (Ö1)

Malzemelerin bitip tüken tükenenleri yerine koyuyoruz mesela yaralanmalara karşı yara bandı, gazlı bez, tentürdiyot vs. gereçlerin bitip bitmediğini bakıyoruz kontrol ediyoruz ve yerine koyuyoruz, zaten ilk yardım malzemelerinden başka bir şey bulunduramıyoruz. Yangın tüpleri belli aralıklarla firmalar gelip basınçlarını kontrol ediyorlar. Basınçları dört yıl dört yıl bir kontrol ediliyor. (Ö2)

Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarının bakım ve güncellemeleri konusunda oldukça hassas davranıyoruz tüm yangın alarm sistemlerimiz periyodik kontrolü yapılması gereken bölümlerimizin kontrolleri yapılmakta bunlarla ilgili tutanaklar düzenlenmekte ayrıca çatı kalorifer dairesi gibi alanlarında periyodik olarak kontrolleri yapılmakta (Ö4)

Zaten belirli dönemlerde yenilenmesi gereken ürünler firmalar tarafından yenileniyor. Mesela yangın tüpleri gibi bunlar zamanla geçiyor yenilenmeleri gerekiyor ve yapılıyor. (Ö6)

Çalışanlar, İSG ekipmanları ve malzemelerinin bakımlarının firmalar tarafından yapıldığını belirtmişlerdir. Ö8 “İş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarının bakımı ve güncellemeleri özellikle asansör, yangın ekipmanları ilgili birimler tarafından periyodik aralıklarla düzenli olarak denetleniyor” ifadesi bu durumu destekler niteliktedir.

Okullarda Yangın Güvenliği ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği

Araştırmanın dördüncü teması “Okullarda Yangın güvenliği ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği” olarak belirlenmiştir. Bu tema altında 2 kategori ve 11 kod ortaya çıkmıştır. Bu kategori ve kodlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Okullarda Yangın Güvenliği ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği Temasına Ait Kategori ve Kodlar

Tema	Kategoriler	Kodlar
Okullarda Yangın Güvenliği ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği	Yangın güvenliği hakkında bilgi	Öğrencilerin bilinç düzeyi
		Yangın alarm sistemleri yetersizliği
		Yangın önlemlerinin alınması
		Yangın güvenliği hakkında öğrencilerin yetersizliği
	Yangın tatbikatları hakkında deneyim	Eksik bilginin olması
		Tatbikatların ciddiye alınmaması
		Yangın merdiveninin uygun olmaması
		Yangın tatbikatlarının yapılması
		Yangın sistemlerinin kontrolü

Yangın Güvenliği Hakkında Bilgi

Okullarda Yangın Güvenliği ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği Temasının ilk kategorisi “Yangın Güvenliği Hakkında Bilgi” olarak ortaya çıkmıştır ve bu kategori altında toplam dört kod vardır. Öğretmenler ve idareciler, okulun yangın güvenliği uygulamaları hakkında bilgi sahibiyim, fakat yangın alarm sistemlerinin nasıl çalıştığı, yangın hortumlarının kullanımı ve diğer önemli detaylar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını, öğrencilerin yangın güvenliği hakkında bilgi yetersizliği olduğunu ve yangın alarm sistemlerinin yetersizliğinden, önlem alınmadığından bahsetmişlerdir. Buna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Okulun yangın güvenliği uygulamaları hakkında bilgi sahibiyim yangın tüpleri sık sık kontrol ediliyor, yangın söndürme hortumu ve sisteme suyun gidip gitmediğini tarafımızdan kontrolü yapılmaktadır. (Ö1)

Okulun yangın güvenliği uygulamaları hakkında bilgi sahibiyim. Yangın alarm sistemlerinin nasıl çalıştığı, yangın hortumlarının kullanımı ve diğer önemli detaylar hakkında yeterli bilgiye sahip değilim. Malzeme ulaşma noktasına tüp kullanmayı öğretmenler biliyor ancak nerede hortumun nerede, müdahale etme noktasında bilgi eksikliği yaşanıyor. (Ö3)

Okulumuzda yangın güvenliği ile ilgili önlemler alınmış durumda koridorlarımız bulunan yangın hortumları aktif ve çalışır durumda aynı zamanda yangın tüplerimizin periyodik kontrolleri de yakın tarihte yapıldı okulumuzun her bölgesinde yeterli derecede yangın tüpü mevcut aynı zamanda özel söndürme sistemi ihtiyacı olan bölümlerde de pansiyonda ocak üstü ya da elektrik panosunun olduğu bölümlerde de duruma uygun teknik özelliklere sahip yangın söndürme sistemleri mevcut yangın alarm sistemleri

konusunda hem okulumuzda hem pansiyon binamızda iki ayrı yangın alarm sistemimiz var. (Ö4)

Okul türlerine göre yangın güvenliği ile ilgili genel olarak bilgi sahibi olduklarını fakat hortum ve diğer malzemelerin nerede olduğu noktasında bilgi eksiklikleri yaşandığı belirtilmiştir. Farklı bir görüş aşağıdaki gibidir:

Yangın alarm sistemlerinin nasıl çalıştığı, yangın hortumlarının kullanımı ve diğer önemli detaylar hakkında yeterli bilgiye sahip değilim, Malzeme ulaşma noktasına tüp kullanmayı öğretmenler biliyor ancak nerede hortumun nerede, müdahale etme noktasında bilgi eksikliği yaşanıyor. (Ö3)

Yangın Tatbikatları Hakkında Deneyim

Okullarda Yangın Güvenliği ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği temasının ikinci kategorisi “Yangın tatbikatları hakkında deneyim” olarak ortaya çıkmıştır. Bu kategori altında toplam beş kod vardır. Okullarda çalışanlar yangınla ilgili alınacak önlemler hakkında bilgiye sahip olduklarından bahsetmişler ve zaman zaman okullarda sivil savunma kulüplerinin düzenlediği tatbikatlara katıldıklarını ve öğrencilerin yangın anında nerede toplanacakları konusunda bilgi sahibi olduklarından bahsetmişler fakat öğrencileri dışarı çıkardıktan sonraki aşamada ne yapacakları konusunda bilgi eksikliği yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bazı okullarda tatbikatların gerçekçi yapılmadığı belirtilmiştir. Bu konuda tatbikatların gerçekçi yapılması ve öğrenciler dışarı çıkartıldıktan sonra da ailelerine ulaştırılması konusunda da bilgi eksikliğinin giderilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Buna ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

Okul, zaman zaman yangın tatbikatları düzenlemekte ancak bu tatbikatlar sırasında yangın hortumları, acil müdahale noktaları gibi detaylara odaklanılmamaktadır. Yangın alarm sistemlerinin nasıl çalıştığı, yangın hortumlarının kullanımı ve diğer önemli detaylar hakkında yeterli bilgiye sahip değilim. Tatbikatlar genellikle yeterince gerçekçi değil ve olası bir yangın durumunda öğrencilere nasıl müdahale edileceği konusunda detaylı bir eğitim sağlanmıyor Tatbikatlar tamam, çıkıyoruz, ne yapacağımızı biliyoruz, kabul; ancak çıkarttıktan sonraki aşamadan olacak öğrencilere gönderip bırakmak, olaya nasıl müdahale edileceği gibi konularda eksiklikler var. (Ö3)

Okulumuzda yangın güvenliği ile ilgili önlemler alınmış durumda koridorlarımız bulunan yangın hortumları aktif ve çalışır durumda aynı zamanda yangın tüplerimizin periyodik kontrolleri de yakın tarihte yapıldı okulumuzun her bölgesinde yeterli derecede yangın tüpü mevcut aynı zamanda özel söndürme sistemi ihtiyacı olan bölümlerde de pansiyonda ocak üstü ya da elektrik panosunun olduğu bölümlerde de duruma uygun teknik özelliklere sahip yangın söndürme sistemleri mevcut yangın alarm sistemleri konusunda hem okulumuzda hem pansiyon binamızda iki ayrı yangın alarm sistemimiz var okulumuzdaki yangın alarm sistemi genel bir alarm sistemidir fakat pansiyondaki alarm sistemi adrese dayalı bir yangın alarm sistemidir bunlarda Eylül ayı itibari ile kullanılmaya başladığı için şu anda aktif ve çalışır durumdadır tatbikat şubat ayında yapılması planlandı Sivil savunma ve hazırlık kulübümüz tarafından yangın ve tatbikatlarıyla ilgili şunu söyleyebilirim öğrenciler bunu daha çok eğlence olarak görüyorlar okulumuzda bilinç düzeyi bu konuyla ilgili oldukça yüksek daha önceki yıllarda Düzce itfaiyesi ile işbirliği yapıp söndürme tatbikatları da yapıldı (Ö4)

Yangın alarm sistemleri, Sivil savunma kulübü tahliye tatbikatı gerçekleştirdik iyi tatbikatları özellikle çocuklara haber vermiyoruz sadece sınıf başkanlarına haberi oluyor çıkışlarla ilgili öğrencileri sakinleştirme de öğretmenlerimiz devreye giriyor. (Ö5)

Her ne kadar bazı okullar tatbikatların ciddiye alınmadığını belirtse de tatbikatlar konusunu çok ciddiye alan okullarında olduğunu görmekteyiz. Ö4 kodlu öğretmen “*Düzce itfaiyesi ile iş birliği yapıp söndürme tatbikatları da yapıldı bununla ilgili görsellerimiz arşiv evraklarımızda mevcut durumdadır. Okulumuz acil durum tahliye planları hazırlandı aynı zamanda sınıflarda tahliye planı ile ilgili öğrencilerin hangi alanlardan çıkış yapacağı ile ilgili kat tahliye planları da mevcut öğrencilerimizin ve personellerimizin acil durumlarda kimleri arayacağına dair bilgilendirmelerde çeşitli panolarda yapılmaktadır.*” farklı kuruluşlarla iş birliği yapan ve tahliye sonrasında ne yapacağını bilen okullar olduğunu belirtilmiş.

Okul Acil Durum Hazırlığı ile ilgili Faaliyetlerin Gerekliliği

Araştırmanın beşinci teması “Okul Acil Durum Hazırlığı ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği” olarak belirlenmiştir. Bu tema altında 2 kategori ve 11 kod ortaya çıkmıştır. Bu kategori ve kodlar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Okul Acil Durum Hazırlığı ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği Temasına Ait Kategori ve Kodlar

Tema	Kategoriler	Kodlar
Okul Acil Durum Hazırlığı ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği	Acil durum tahliye planları hakkında bilgilendirme	Detaylı bir bilgiye sahip değil
		Yangın alarm sistemleri yetersizliği
		Acil durum planlarının görünürlüğü
	Acil durumlar için iletişim planının olması	Planların güncellenmesi
		Acil durumlar için iletişim planı var
		İkinci veya üçüncü kişi iletişim bilgisi

Acil Durum Tahliye Planları Hakkında Bilgilendirme

Okul Acil Durum Hazırlığı ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği Temasının ilk kategorisi “Okul Acil Durum Hazırlığı ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği” olarak ortaya çıkmıştır ve bu kategori altında toplam dört kod vardır. Öğretmenler ve idareciler, okulun acil durum tahliye planları hakkında bilgi sahibi, fakat daha detaylı bilgilere ihtiyaçları olduğunu ve güncellemelerin yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Buna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Okul acil durum planları konusunda bizi yeterince bilgilendirmektedir. Acil durum tahliye planları her yıl sene başında güncellenmektedir eksiklikler giderilmektedir. Plandaki personelin görev durumları yeniden güncellenmektedir acil durumunda ulaşılabilir kişiler ve personeller belirtilmektedir. Acil durumlar için bir iletişim planının olduğunu biliyorum. (Ö1)

Acil durum hazırlığı okul acil durum talepler konusunda, okulun acil durum planını hazırladım personel de biliyor çıkışların nerede olduğunu planlaması yapılarak öğretmenler odasına yerleştirildi her personel her öğrenci hangi yönde gideceğini yangın da hangi merdivenleri kullanacağını, sığınaklara inerken yangın çıkışlarını kullanmaları gerektiğini biliyorlar sığınak yerleşim planlarını da yapılarak planlandı. (Ö2)

Okulumuz acil durum tahliye planları hazırlandı aynı zamanda sınıflarda tahliye planı ile ilgili öğrencilerin hangi alanlardan çıkış yapacağı ile ilgili kat tahliye planları da mevcut öğrencilerimizin ve personellerimizin acil

durumlarda kimleri arayacağına dair bilgilendirmelerde çeşitli panolarda yapılmakta bu plan ve panolardaki bilgilendirme çoğu zaman toplum tarafından ve öğrenciler tarafından önemsememekte konuyla ilgilene zamanki bir ihtiyaç doğuyor ondan sonra bunların kıymeti anlaşılıyor fakat bilgilendirmeye ve bunların önemli olduğunu anlatmaya devam edeceğiz.(Ö4)

Okullarda görevlendirmelerin kişilerin uzmanlık alanlarına göre yapıldığını belirtilmiştir. Ö4, “Okulumuzun İSG tedbirlerinin alındığını biliyorum. Kişiler alan uzmanlıklarına göre yıllık eylem planına göre görevleri tebliğ edilmiştir. İşleyişte sıkıntı yaşanmamaktadır.” İfadesi bu durumu destekler niteliktedir. Bazı öğretmenlerin okul acil durum tahliye planlarının olduğunu bildikleri fakat diğer öğretmenlerin acil eylem planları hakkında bilgisi olmadığını belirtmiştir. Ö5, “Okul acil durum planları, tahliye planı yapıldığını bilmiyorum, diğer arkadaşlarımızın bilmediğini düşünüyorum.” Ö7, “Evet bilgilendirmekte aynı zamanda yönetimde olduğum için çeşitli konularda tatbikat yapmaktayız. Acil durumlar için bir iletişim planı olduğunu biliyorum fakat bu plan hakkında çok ayrıntılı bilgi sahibi değilim” İfadesi bu durumu destekler niteliktedir.

Acil Durumlar İçin İletişim Planının Olması

Okul Acil Durum Hazırlığı ile ilgili faaliyetlerin Gerekliliği temasının ikinci kategorisi “Acil durumlar için iletişim planının olması” olarak ortaya çıkmıştır. Bu kategori altında toplam iki kod vardır. Okullarda çalışanlar Acil durumlar için iletişim planının olduğunu alının önlemler hakkında bilgiye sahip olduklarından bahsetmişler. Öğrencilerin velilerine ulaşamadıklarında ikinci ve üçüncü kişi bilgilerini de kaydettiklerini ifade etmişlerdir. Her sene başında Okul Acil Eylem Planlarının yenilendiğini kişilerin iletişim bilgilerinin güncellediği belirtilmiştir. Öğretmenlerin okul değişikliği nedeniyle bilgi eksikliğinin olduğu ve eksiklerin giderilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Buna ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

Okul acil durum tahliye planları bunlar dönemsel yapıldığı için biz de bu kurumda iki aydır bulunduğumuzdan denk gelmiş midir onunla ilgili yeterli bilgi sahibi değilim belki plan şu an mevcuttur ilgili kişilerle bunun üzerinde çalışıyordum ama şu an bize bir şey tabi de tebliğ edilmedi. (Ö6)

Acil durumlar için bir iletişim planı olduğunu biliyorum fakat bu plan hakkında çok ayrıntılı bilgi sahibi değilim öğrencilerle ilgili iletişim planı kısmında öğrenci velisine ulaşamazsak ulaşacağımız ikinci üçüncü kişilerin iletişim bilgilerini bulunduruyoruz Bunun dışında öğretmen ve personelle ilgili de yine öğretmen ve personele ulaşamadığımızda aranacak ilk kişiler kimler olacak bunlarla ilgili velilere sahibiz ama daha önce de söylediğim gibi ayrıntılara tam olarak vakıf değilim. (Ö7)

Okullarda Hijyen ve Temizlik Faaliyetleri

Araştırmanın yedinci teması “Okullarda Hijyen ve Temizlik Faaliyetleri” olarak belirlenmiştir. Bu tema altında 2 kategori ve 4 kod ortaya çıkmıştır. Bu kategori ve kodlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7*Okullarda Hijyen ve Temizlik Faaliyetleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar*

Tema	Kategoriler	Kodlar
Okullarda Hijyen ve Temizlik Faaliyetleri	Okulun hijyen ve temizlik standartları	Okulun fiziksel şartların uygun olmaması
		Temizlik malzemesi yeterliliği
		Personel yeterliliği
		Finansal kaynak
		Hijyen eğitimi
		Hijyen ve temizlik uygundur
	Temizlik malzemelerine ve el dezenfektanlarına kolayca erişim	Öğrenci sayısı
		Öğrencilerin erişimi kolaydır
		Takibinin yapılması
		Steril bir yerdedir
		Güvenli yerde saklanmaktadır

Okulun Hijyen ve Temizlik Standartları

Okullarda Hijyen ve Temizlik Faaliyetleri ile ilgili temanın ilk kategorisi “Okulun hijyen ve temizlik standartları” olarak ortaya çıkmıştır ve bu kategori altında altı kod vardır. Öğretmenler Okulun hijyen ve temizlik standartları ile ilgili görüşleri, Okulun fiziksel şartların uygun olmaması, Temizlik malzemesi yeterliliği, Personel yeterliliği, Finansal kaynak, Hijyen eğitimi, Hijyen ve temizlik uygunluğu gibi konular olmuştur. Okulların temizlik malzemesi temininde sıkıntı yaşamadıklarını görüşü hakimdir. Ekonomik olarak okullarda kaynakların yeterli olduğunu, genel olarak temizlik ve hijyen sıkıntısı yaşamadıklarını, personelin bu konu hakkında eğitim aldıklarını, rutin bir şekilde uygulamanın yapıldığından söz etmişlerdir. Buna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Okulun hijyen ve temizlik standartları uygundur. Teneffüslerden sonra tuvaletler ve lavabolar çalışan personel tarafından gözden geçirip temizliği yapılarak kontrol edilmektedir. Sabah ve akşam çıkışlarda genel kullanılan merdivenler ara katlar koridorlar silinip temizlenmektedir. Binanın yıllık rutin yapılan dip köşe bucak temizlikleri yapılmaktadır. (Ö1)

Hijyen ve temizlik okulun hijyen ve temizlik standartları elbette şu anda iyi durumda ama iyi durumda diye kendimizi bırakmıyoruz sürekli iyi sürekli hijyen mottosuyla sürekli hale dönüştürdük ekibimiz başarılı ekip her sene değişmesine rağmen bizim personelimiz koordineli bir şekilde yerine getiriyor ve takibini yapıyor. (Ö2)

Okulumuzun hijyen ve temizlik standartları bence diğer okulların üzerinde bu konuya çok hassas davranıyoruz özellikle temizlik malzemesi konusunda ve bu malzemelerin nasıl kullanılacağı konusunda personel eğitimleri sürekli olarak yapılmakta okulumuzda bu konuyla ilgili herhangi bir finansman problemi yaşamamaktayız hem velilerimiz hem Bakanlığımız bütçesinden yeterli temizlik malzemesi sağlanmakta tuvaletlerimizde her zaman sabun kabinlerde tuvalet kağıdı ve tuvalet koridorlarında el kurulama havluları her zaman aktif ve kullanılır durumda konuyla ilgili herhangi bir masraftan da çekinmiyor personelimiz de temizlik konusunda eğitim almış durumdadır. (Ö4)

Her ne kadar bazı öğretmenler genel olarak Hijyen ve temizlik standartlarına uyulduğunu söylese de bazı okullarda personel yetersizliğinden bahsetmiştir. Ö6, “Kurum yapı olarak dört katlı ve çift bina gibi düşünürsek personelin yetersiz olduğunu düşünüyorum ama buna rağmen kötü olduğunu yani hijyen bakımından kötü diyemem elinden gelen personel yapmaya çalışıyor ama sayının artması gerektiğini söyleyebilirim.” (Ö6) İfadesi bu durumu destekler niteliktedir.

Temizlik Malzemelerine ve El Dezenfektanlarına Kolayca Erişim

Okullarda Hijyen ve Temizlik Faaliyetleri temasının ikinci kategorisi “*Temizlik malzemelerine ve el dezenfektanlarına kolayca erişim*” olarak ortaya çıkmıştır. Bu kategori altında toplam iki beş kod vardır. Okullarda çalışanlar, Temizlik malzemelerine ve el dezenfektanlarına kolayca erişim olduğunu, belirli periyodlar halinde gerekli kontrollerinin yapıldığını ve güvenli, steril bir ortamda muhafaza edildiğini belirtmişlerdir.

Temizlik malzemeleri ve el dezenfektan ve kolayca erişebiliyoruz onlar erişebilir yeredir ve güvenli bir yeredir çocuklardan uzak kapalı ışık görmeyen yeredir. Steril bir şekilde muhafaza edilmektedir. (Ö1)

Evet temizlik malzemelerine ve el dezenfektanlarına kolayca erişebiliyoruz pandemi sürecinde ve pandeminin hemen akabinde her koridorda okulun girişinde birkaç tane dezenfektan noktası vardı. Şu anda bu dezenfektan noktalarından pandemi geride bırakmamız nedeniyle okulun girişinde ve her koridorda da bir tane var şu an için yeterli ve erişimi kolaydır. (Ö7)

Temizlik malzemeleri kolayca erişebiliyoruz her katın sorumlu olduğu personel kontrolünde ilgili idareciler kontrolünde gerekli kontroller sağlanmaktadır. Evet temizlik malzemelerine ve el dezenfektanlarına kolayca erişebiliyoruz pandemi sürecinde ve pandeminin hemen akabinde her koridorda okulun girişinde birkaç tane dezenfektan noktası vardı. Şu anda bu dezenfektan noktalarından pandemi geride bırakmamız nedeniyle okulun girişinde ve her koridorda da bir tane var şu an için yeterli ve erişimi kolaydır. (Ö8)

Çalışanlar, okullarda hijyen ve temizlik faaliyetlerinin titizlikle ve kurallara uyma konusunda problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Ö4 “Okulumuzun hijyen ve temizlik standartları bence diğer okulların üzerinde bu konuya çok hassas davranıyoruz özellikle temizlik malzemesi konusunda ve bu malzemelerin nasıl kullanılacağı konusunda personel eğitimleri sürekli olarak yapılmakta okulumuzda bu konuyla ilgili herhangi bir finansman problemi yaşamamaktayız” ifadesi bu durumu destekler niteliktedir.

Okullarda Fiziksel Güvenlik Tedbirleri ile ilgili Faaliyetlerin Gerekliği

Araştırmanın yedinci teması “Okullarda Fiziksel Güvenlik Tedbirleri ile ilgili Faaliyetlerin Gerekliği” olarak belirlenmiştir. Bu tema altında 2 kategori ve 16 kod ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler ve kodlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Okul Acil Durum Hazırlığı ile ilgili Faaliyetlerin Gerekliği Temasına Ait Kategori ve Kodlar

Tema	Kategoriler	Kodlar
Okullarda Fiziksel Güvenlik Tedbirleri ile ilgili Faaliyetlerin Gerekliği	Fiziksel güvenlik ve endişeler	Fiziksel güvenlikle ilgili endişeler
		Koridorların dar olması
		Havalandırmanın yetersiz olması
		Okul çevresinin olumsuzluğu
		Güvenlik personeli eksikliği
		Okulun fiziki yetersizliği
		Otomobillerin park alanı
		Endişemiz yok önlemlerimiz alındı
	Okullarda alınan fiziksel güvenlik önlemleri	Sınıf pencereleri
		Kapının açılış yönü
		Kapı kolları
		Deprem önlemleri
		Kaydırmaz bantlar
		Merdiven ağ eksikliği

Fiziksel Güvenlik ve Endişeler

Okullarda Fiziksel Güvenlik Tedbirleri ile İlgili Faaliyetlerin Gerekliliği Temasının ilk kategorisi “Fiziksel güvenlik ve endişeler” olarak ortaya çıkmıştır ve bu kategori altında toplam sekiz kod vardır. Okul türlerine göre sorulara göre farklı cevaplar vermişlerdir. Küçük yaş grubu olan okullarda ve 2000 sonrası yapılan okullarda fiziki tedbirlerin alındığı daha öncesi yapılan okulların fiziksel şartlarının iş güvenliği ve sağlığı kapsamında değerlendirildiğinde uygun olmadığı belirtilmiştir. Ö8 “Okul binasını fiziksel güvenliği ile ilgili endişelerim yok gerekli denetlemelerden geçmiş bir okuluz. Okulumuz 2019 yılında yapıldığından İSG güvenlik tedbirlerine uygun yapılmıştır. O nedenle fiziksel konularda eksiğimiz olduğunu düşünmüyorum.” İfadesi bu durumu destekler niteliktedir.

Okulların bulunduğu konumun da önemli olduğu vurgulanmış güvenliği sağlanmamış okulların endişeleri daha fazla olduğu sonucuna varılabilir. Ö3 “Okul binamız fiziksel anlamda okul değil çünkü bodrum katta eğitim veriyoruz, güvenlimiz yok endişelerimiz çok. Önerilerimiz eğitim yeni bir okul yapılması yönünde ayrıca okulumuzun bulunduğu muhit dere kıyısında ve biraz da karanlık köşede kalması nedeniyle akşam vakitlerinde özellikle ertesi gün gördüğümüzde alkol şişeleri vs. gibi uygunsuz durumlarla karşılaşyoruz. Derenin taşması gibi durumlarla karşılaştık bununla ilgili bir çalışma başlattı tamamlamadı bu kışın ne olacağını göreceğiz, okulun çevresi ile alakalı çok fazla sıkıntımız var güvenlik tedbirleri öğrencilerimiz burada geçerken isteyen okula girebilir, güvenlik görevlimiz yok önü açık bizi endişelendiriyor ama bu konu Valilik milli eğitim ve belediye çerçevesinde çözülmesi gereken problemler var.” İfadesi bu durumu destekler niteliktedir. Genel olarak endişeler, Okul güvenlik personelinin olmaması okula giren, çıkan kişilerin kontrol edilememesi sorun olarak belirtilmiştir. Buna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Okul binamızın girişinde araçların keyfi duruşları, öğrenciler açısından güvenliğini tehdit etmektedir bunun içinde bu sokağa kaldırım yapılması ile ilgili belediyeye müracaatınız var Vali Bey'in de talimatları var. Okul içinde ki merdivenlerimizde kaydırmaz bantlarımız bulunmaktadır. Bahçedeki bantların yıprandığını gördük şu anda onla ilgili bir çalışma yapıyoruz çalışma içerisindeyiz. Evet okul binasının fiziksel güvenliği bakımından iyi hem öğrenci güvenliği açısından çok sağlıklı depreme dayanıklı bir binadayız 2003 yılında yapılmış bir bina olduğu için yani 99 Yönetmeliğine uygun tasarım dizayn edilmiş yapılmış bir binadayız. (Ö2)

Okul binamız fiziksel anlamda okul değil çünkü bodrum katta eğitim veriyoruz, güvenlimiz yok endişelerimiz çok. Önerilerimiz eğitim yeni bir okul yapılması yönünde ayrıca okulumuzun bulunduğu muhit dere kıyısında ve biraz da karanlık köşede kalması nedeniyle akşam vakitlerinde özellikle ertesi gün gördüğümüzde alkol şişeleri vs. gibi uygunsuz durumlarla karşılaşyoruz. Derenin taşması gibi durumlarla karşılaştık bununla ilgili bir çalışma başlattı tamamlamadı bu kışın ne olacağını göreceğiz, okulun çevresi ile alakalı çok fazla sıkıntımız var güvenlik tedbirleri öğrencilerimiz burada geçerken isteyen okula girebilir, güvenlik görevlimiz yok önü açık bizi endişelendiriyor ama bu konu Valilik milli eğitim ve belediye çerçevesinde çözülmesi gereken problemler var. (Ö3)

Okulumuzun fiziksel güvenliği ile ilgili çeşitli endişelerim mevcut okul giriş kapılarımız çok güvenli değil 24 saat esasına dayalı güvenlik personeli okulumuzda bulunmuyor zaman zaman pencerelerin sıcak havalarda risk

oluşturduğu aşikâr bunla ilgili bir güvenlik önlemi almamız çok elzem ve acilen yapmamız gerekiyor. (Ö4)

Okul fiziksel güvenliği ile ilgili endişelerim var, okulumuzu güvenlik yok herkes rahatlıkla içeri girebiliyor daha önce yaşadık, bir öğrencimizin babası dayısı tartışıyor abisi ve babası okula sığınıyor, idare bu noktada müdahale etti burada bir güvenlik olsa o böyle bir şey olmaz. (Ö5)

Okul binasının fiziksel güvenliği ve ilgili endişelerim var. Okulumuzun kapısı genellikle gün boyu açık tutulmakta bununla gerekçesi olarak okul bahçesinde bulunan herkese gösterilmekte işte polisler geliyor o geliyor bu geliyor kapı kapanamıyor diye ayrıca okulun güvenlik görevlisi de bulunmaması giriş çıkışını kayıt altına alamaması neden oluyor bunlar sorun oluşturmaktadır kapının en azından evet merkezi bir alanda bulunuyoruz kapı açık kaldığı sürece de başka araçlar okulun bahçesine park olarak kullanmakta ama gün içinde kapı sabah ve akşama kadar gün içinde kapalı tutulursa diğer araçların ve insanların rahatlıkla okula giremeyeceğini gözlemleyebiliriz (Ö6)

Elbette ki okul binamızın fiziksel durumundan kaynaklı Endişelerim var bu endişelerin başında Okulumuzun bodrum katı olmasından kaynaklı endişeler geliyor örneğin, hemen okulumuzun yanı başında akan Asar Deresi herhangi bir Taşkın durumunda etkilenecek olan bir ilkokul var. Bizim Okulumuz Bodrum katta olması sebebiyle su taşkınları okulumuzu tehdit edebilmektedir. Böyle su taşkınlarının olabilme ihtimali güvenlik endişesi doğurmaktadır. (Ö7)

Okullarda Alınan Fiziksel Güvenlik Önlemleri

Okullarda Fiziksel Güvenlik Tedbirleri ile ilgili Faaliyetlerin Gerekliliği temasının ikinci kategorisi “Okullarda alınan fiziksel güvenlik önlemleri” olarak ortaya çıkmıştır. Bu kategori altında toplam sekiz kod vardır. Çalışanlar, okullarda aldıkları fiziksel güvenlik tedbirlerinden bahsetmişler. Genel olarak 2000 sonrası yapılan okullar İSG tedbirleri kapsamında yapıldığından bu yönde sıkıntı yaşamadıklarından bahsetmişler. Öncesi yapılan okullarda eksiklerin giderilmesi için çaba harcadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Okul kapılarının sınıf içine doğru açılması, pencerelerin tam açılması, yangın merdivenlerinin uygun olmaması, güvenlik personelinin olmaması, koridorların dar olması, havalandırmaların yetersiz olması, okulun şehir merkezinde olması, büyük maliyetler getirdiğinden okul yönetimlerinin üst kurumlara yazı yazarak bu eksiklerin giderilmesini istemektedir. Buna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Güvenlik ve tedbir açısından şu an merdiven ağıımız yok ama ile uzun vadede bunun takmayı planlamaktayız. Kaymaz zemin önemli bir konu merdivenlerde kaydırmaz bantlar vardır. Sınıf pencereleri yarım açılabilirler aparatlar takılmıştır tam açıldığında çocukların düşme yaralanma gibi durumlarla zarar görebileceklerdir. O yüzden tüm pencerenin yanına açılır kıvamına getirmiştir kapılar eski tip kapı kolları yerine yeni nesil plastik ve öğrencinin zarar görmeyeceği şekilde tasarlanan kapı kolları ile değiştirilmiştir. Kapılar koridorları açılmaktadır. Bina içinde gerekli bu konuda tedbirler alınmıştır. (Ö1)

Okul binamızın girişinde araçların keyfi duruşları, öğrenciler açısından güvenliğini tehdit etmektedir bunun içinde bu sokağa kaldırım yapılması ile ilgili belediyeye müracaatınız var Vali Bey'in de talimatları var. (Ö2)

Evet okul binasının fiziksel güvenliği bakımından iyi hem öğrenci güvenliği açısından çok sağlıklı depreme dayanıklı bir binadayız 2003 yılında yapılmış bir bina olduğu için yani 99 Yönetmeliğine uygun tasarım dizayn edilmiş yapılmış bir binadayız. Dolaplarımız sabitlenmiştir. Çok amaçlı salonda biz kültürel faaliyetleri yürütmekteyiz, güvenlik açığımız yok canım talimatlara uygun olarak ta orası dizayn edilmiştir orda da gerekli önlemleri alınmıştır oralarında yine kapıları pencereleri yine iş sağlığı ve güvenliğine uygun okulumuzun da yine kapıları sınıfkapıları giriş kapıları pencereleri iş sağlığı ve güvenliğine uygun öğrencilerin camları tam açmaması için kilit sistemi kullanılmakta Makas sistemine geçmeyi düşünüyoruz yani öğrencinin müdahale edemeyeceği şekilde boynumuza erişemeyeceği şekilde Makas sistemini yerleştirmeyi düşünüyoruz. Sınıf kapılarımızın kolları iş sağlığı ve güvenliğine göre yenilenmiştir. (Ö2)

Derenin taşması gibi durumlarla karşılaştık bununla ilgili bir çalışma başlattı tamamlamadı bu kışın ne olacağını göreceğiz, okulun çevresi ile alakalı çok fazla sıkıntımız var güvenlik tedbirleri öğrencilerimiz burada geçerken isteyen okula girebilir, güvenlik görevlimiz yok önü açık bizi endişelendiriyor ama bu konu Valilik milli eğitim ve belediye çerçevesinde çözülmesi gereken problemler var. Okulumuz Bodrum katta bulunduğu için birçok sınıfta daha sonradan çeşitli alanlar bölünerek yapıldığı için birçok sınıfımızda Aslında pencere bile yok ya da olan pencereler koridoru açılıyor Aslında bu sınıflarda pencereden çok bir havalandırma ihtiyacı söz konusu Ama tabii sizin sorununuza kapı ve pencerelerle ilgili fiziksel güvenlik önlemlerine dönecek olursak da koridorlarımızın dar olması sebebiyle kapılarında dışı açılıyor olması henüz tehlike doğurmamış olsa da bazı olumsuz sonuçlar doğurabilir. Özellikle bizim okulun fiziksel şartları göz önünde bulundurulduğunda bu nedenle sürgülü kapıların buna bir çözüm olabileceğini düşünüyorum. Sınıf kapıları ve pencereleri fiziksel güvenlik önlemleri hakkındaki düşüncelerim sınıf kapıları uygun değil uygun açılmıyor kapı kolları uygun değil bunların değiştirilip düzenlenmesi gerek. (Ö3)

Araştırmada yer alan birçok öğretmenlerden bazıları okulun kendi imkanları ile sağlanabilecek tedbirleri zaten aldıklarını fakat fiziki şartların düzeltilmesi ve güvenlik personeli konusunda yetersiz kaldıklarını bu konuların da elzem olduğundan bahsetmişlerdir. Okulların İş Sağlığı ve Güvenliği tedbirlerinin tam anlamıyla uygulanabilmesi için fiziksel şartlarının düzeltilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma Düzce merkez ilçede bulunan farklı tür okullarda görevli öğretmenlerinin çalıştıkları okullarda iş sağlığı ve güvenliği konularında alınan tedbirler ve endişelerinin neler olduğunu ortaya çıkarmak için yapılmıştır. Okullarda çalışanların okul güvenliğinin yetersiz olması özellikle fiziki koşulların iş sağlığı ve güvenliği yönetmeliğine göre düzenlenmemiş olmasından kaynaklı çeşitli sorunlar yaşadıklarını düşünen kişilerin görüşleri araştırmada önceliği oluşturmaktadır. Güvenlik personeli eksikliği, öğretmenlerin ve diğer çalışanların en büyük endişelerinden biridir. Okulun girişinin tek olması ve kayıt altına alınmayan kişilerin tedirginlik yaratması, güvenlik personelinin önemini vurgular. Sınıflarda havalandırma yetersizliği, pencerelerin güvenli olmaması, okulun fiziki yetersizlikleri gibi faktörler de genel

güvenlikle ilgili endişeleri artırır. Öğretmenler, bu konularda iyileştirmeler yapılmasını talep etmektedir.

Okulun çevresi ile iş birliği yapılması ve güvenlikle ilgili konularda ortak çözümler üretilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Okulların girişinin kontrolsüz olması, öğrenci güvenliğini tehdit etmektedir. Veli girişleri, özellikle nöbetçi öğrenci tarafından yönetilebildiği için kontrolsüz durumlar yaşanabilmektedir. Okul bahçesinin fiziki olarak uygun olmaması, bahçe kapısının sürekli açık olması ve otopark olarak kullanılması gibi durumlar güvenlik açısından eksikliklere işaret eder. Bazı öğretmenler, genel güvenlikle ilgili endişelerine rağmen kendi imkanlarıyla güvenlik tedbirleri almaktadır. Bu, öğretmenlerin sorumluluk alma eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Sonuç olarak, okullarda genel güvenliğe duyulan ihtiyaç, güvenlik personeli eksikliği, fiziki yetersizlikler ve giriş kontrolsüzlüğü gibi sorunlar öne çıkmaktadır. Bu sorunlara çözüm bulunması, okul ortamının daha güvenli hale getirilmesi için önemlidir. Çoşkun (2007) yapmış olduğu çalışmadan elde ettiği, İş kazası geçiren ya da meslek hastalığına yakalanan insanlara baktığımızda Ailelere, topluma ve ülke ekonomisine büyük zararlar verir. Tarafların artık iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık yaratmak için bir araya gelmeli mutlaka iş birliği sağlanmalıdır. Bu girişimlerle ilgili olarak devletin hem insani hem de sosyal yükümlülükleri bulunmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği sadece devletin, işverenin veya çalışanların sorumluluğunda değildir. Toplumdaki ilgili tüm taraflar, çok geç kalmadan ulusal politikalar geliştirmeli, tarafların iş birliği ve katılımı belirlemeli ve uygulanmalıdır bulgusu bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Katılımcılar, iş sağlığı ve güvenliği konusunda aldıkları eğitimlere genellikle pozitif yaklaşıyorlar. Ancak, özellikle öğretmenlere birebir toplantılar düzenlenip, yüz yüze bilgi verilmesi ve eğitimlerin güncellenmesi gerektiği vurgulanıyor. Özellikle uzun süreli öğretmen olanlar, eğitimlerin zaman içinde unutulabileceğini ve güncellenmesi gerektiğini belirtiyor. Okul yönetimi, öğretmenlerle zaman zaman iş sağlığı ve güvenliği konusunda görüşüp ihtiyaçları tespit ederek, gerekli eğitimleri sağlamaya çalışıyor. Ancak, bazı öğretmenler, bu eğitimlere kişisel olarak ulaşamadıklarını ve idarenin bu konuda daha fazla desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade ediyor. İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınırken, öğretmenlerin maddi anlamda zorlandıkları belirtiliyor. Özellikle ekipman ve güvenlik önlemleri için talep edilen ek ödeneklerin gecikmesi, bazı güvenlik önlemlerinin uygulanmasını zorlaştırabiliyor. Katılımcıların büyük bir kısmı, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünmektedir. Bu noktada idarelerin hatırlatmalar ve uzaktan eğitim sunumları yaptığı belirtiliyor. Bazı öğretmenler, özellikle atölye öğretmenleri, iş sağlığı ve güvenliği konusunda donanımlı olduklarını ifade ediyorlar. Bu öğretmenler, atölyelerde gerekli araç ve teçhizatı sağlamaya çalıştıklarını ve öğrencilere bu konuda bilgi aktardıklarını belirtiyorlar. İdareciler ve meslek dersi öğretmenleri, iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgilendirilmiş hissettiklerini ifade ediyorlar. Meslek dersi öğretmenleri, kendi branşlarında aldıkları eğitimlerin yanı sıra Milli Eğitim'in sağladığı eğitimlere de katılarak bilgilerini güncellediklerini belirtiyorlar.

Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarına kolayca erişebildiklerini ve bu ekipmanların güvenli yerlerde depolandığını belirtmiştir. Özellikle acil durumlar için müdahale gerektiren araç gereçlere herkesin ulaşabileceği durumda oldukları ifade edilmiştir. İşyeri ekipmanlarının güvenli depolama pratikleri, özellikle özel statüde olan malzemelerin farklı alanlarda depolanması ve sorumlu kişiler tarafından anahtarlarının muhafaza edilmesi şeklinde belirtilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarının düzenli bakım ve güncellemeleri yapılmaktadır. Yangın tüplerinin periyodik kontrolü, basınç kontrolü, materyal kontrolleri gibi düzenli denetimlerle ekipmanların güvenli bir şekilde kullanılabilir durumda olduğu

vurgulanmıştır. Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarının düzenli bakım ve kontrolünün gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir. Özellikle yangın alarm sistemleri, asansörler, yangın ekipmanları gibi birimlerin periyodik olarak kontrol edildiği ifade edilmiştir. Malzemelerin bitip tükenenlerinin yerine konulması konusunda düzenli bir kontrol sistemi olduğu belirtilmiştir. İlk yardım malzemeleri, yangın tüpleri gibi ürünlerin belirli dönemlerde firmalar tarafından yenilediği ifade edilmiştir. Firmalar, iş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarının bakımı ve güncellemeleri konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Periyodik aralıklarla yapılan denetimler ve yenileme süreçleri, çalışanların güvenliğini sağlamak adına etkili bir şekilde uygulanmaktadır.

Çalışanlar, okulun yangın güvenliği uygulamaları hakkında genel bir bilgi sahibi olduklarını ifade etmiştir. Yangın tüplerinin düzenli kontrol edildiği ve yangın hortumu sistemlerinin aktif olduğu belirtilmiştir. Ancak, öğretmenlerin ve idarecilerin çoğu, yangın alarm sistemlerinin nasıl çalıştığı, yangın hortumlarının kullanımı ve diğer detaylar konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmiştir. Bu eksiklik, özellikle öğrencilere yönelik yangın güvenliği eğitimlerinde önemli bir konu olarak vurgulanmıştır. Öğrencilerin de yangın güvenliği konusunda yetersiz bilgiye sahip olduğu ve özellikle yangın anında nasıl hareket etmeleri gerektiği konusunda eksiklik yaşandığı ifade edilmiştir. Okulların bir kısmında yangın tatbikatları düzenlendiği belirtilmiştir. Ancak, bu tatbikatların bazen yeterince gerçekçi olmadığı ve öğrencilere nasıl müdahale edileceği konusunda eksiklikler olduğu ifade edilmiştir. Bir okulda sivil savunma kulübü tarafından düzenlenen tatbikatların öğrenciler tarafından eğlence olarak algılandığı, bu nedenle ciddiyetin sürdürülmesi gerektiği belirtilmiştir. Yangın güvenliği konusunda itfaiye ile iş birliği yapılarak söndürme tatbikatları düzenleyen okulların olduğu ve bu tatbikatların ciddiyetle ele alındığı ifade edilmiştir.

Öğretmen ve idareci, okulun acil durum tahliye planları hakkında bilgilendirildiklerini ve bu planların her yıl güncellendiğini belirtmiştir. Bu güncellemelerde personel görev durumları, iletişim bilgileri ve acil durum çıkış planları üzerinde çalışılmaktadır. Ancak, bazı öğretmenler daha detaylı bilgilere ihtiyaçları olduğunu ifade etmişlerdir. Tatbikatların sadece çıkış yapmakla sınırlı olduğu ve planın içeriğinin daha detaylı bir şekilde öğretilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bazı öğretmenler, okul değişikliği nedeniyle bilgi eksikliği yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda, yeni gelen öğretmenlere yönelik daha etkili bir bilgilendirme sürecinin uygulanması önerilebilir.

Okullar, acil durumlar için iletişim planlarına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu planlarda personel ve öğrencilere ulaşılması gereken ikinci ve üçüncü kişilerin iletişim bilgileri kayıt altına alınmıştır. Bazı öğretmenler, acil durumlar için iletişim planları hakkında detaylı bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu noktada, planın içeriği, nasıl kullanılacağı ve bu bilgilerin daha etkili bir şekilde öğretilmesi önemlidir. Velilere ulaşamadığında ikinci ve üçüncü kişilere ulaşmak için iletişim bilgilerinin kaydedildiği belirtilmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda belirtilen çalışmaların yukarıdaki bulguları destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Okullar, öğretmenler öğrencilere rahat bir çalışma ortamı sağlar (Turhan ve Turan, 2012). Uygulamalı iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı eğitim kurumlarına ve yöneticilerine önemli görevler yüklemiştir. İşyerinde sadece çalışan sağlığı ve güvenliği değil, korumanın yanı sıra çevreye ve çevredeki insanlara zarar vermemektir. Okulun faaliyetlerinden üçüncü şahıslar zarar görmemelidir (Korkut ve Tetik, 2013).

Öğretmenlerin çoğunluğu, okulun hijyen ve temizlik standartlarının genel olarak uygun olduğunu ifade etmektedir. Tuvaletler, lavabolar ve genel kullanım alanlarının düzenli olarak temizlendiği belirtilmiştir. Okulların hijyen konusunda başarılı olmalarının bir nedeni, personel eğitimleri ve koordinasyonun etkin bir şekilde sağlanmasıdır. Özellikle temizlik malzemesi konusunda personel eğitimleri düzenli olarak yapılmakta ve ekip koordinasyonu başarılı bir

şekilde sürdürülmektedir. Ancak, bazı öğretmenler okullarındaki personel yetersizliğinden bahsetmişlerdir. Bu durum özellikle büyük ve çok katlı okullarda daha belirgin olabilir. Personel sayısının artırılması, hijyen standartlarının daha iyi sağlanabilmesi için önemli olabilir. Balyer'e (2012) göre okullardaki yönetsel uygulamalar, akademik becerilerin yanı sıra okullarda güvenli ortamı oluşturmayı da hedeflemelidir. Bu sebeple okul müdürleri, okuldaki tüm personel ve öğrencilerin ortamını güvenli hale getiren kişiler olmalıdır, diyerek burada okul güvenliği ile ilgili yöneticilere ciddi görevler düştüğünü belirtmiştir.

Okulların fiziksel güvenlik durumu genellikle okulun yapım tarihine ve güvenlik standartlarına bağlı olarak değerlendirilmiştir. 2000 sonrasında yapılan okulların genellikle İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) tedbirlerine uygun olduğu ifade edilmiştir. Okulların bulunduğu konumun güvenlik açısından önemli olduğu vurgulanmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda belirtilen çalışmaların yukarıdaki bulguları destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Depremden önce okullardaki zararın az olmasının sebebi deprem yönetmeliğine göre tasarlanan yeni okullardan kaynaklandı. Güçlendirme yapılan veya güçlendirmeye ihtiyaç duyulmayan okullarda, çalışılan konularda deprem öncesine göre önemli bir değişiklik olmadığı gözlemlendi (Sert vd., 2016).

Okullarda güvenlik personeli bulunmaması ve giriş-çıkışların kontrolsüz olması genel endişelere neden olmuştur. Bu durum, öğrenci güvenliğini tehdit edebilecek durumları beraberinde getirebilir. Okulların aldığı fiziksel güvenlik önlemleri arasında kaymaz zeminler, sabitlenmiş dolaplar, sınıf pencerelerinde güvenlik önlemleri, uygun kapı kolları ve sürme kapılar gibi önlemler bulunmaktadır. Ancak, bazı öğretmenler bu önlemlerin yetersiz olduğunu ve iyileştirmeler gerektiğini belirtmiştir.

Çalışanlar, okullarda çeşitli fiziksel güvenlik tedbirlerinin alındığını belirtmişlerdir. Bunlar arasında sınıf kapıları, pencereler, kapı kolları, kaymaz zeminler ve dolap sabitleme gibi tedbirler bulunmaktadır. 2000 sonrasında yapılan okulların İSG tedbirleri kapsamında yapıldığı ifade edilmiştir. Bu nedenle, bu okullarda genellikle fiziksel güvenlik açısından sıkıntı yaşanmamaktadır. Öncesinde yapılan okullarda ise eksikliklerin giderilmesi için çaba harcandığı belirtilmiştir. Bu çaba genellikle üst kurumlara taleplerle iletilmektedir. Bazı öğretmenler, okullarında genel güvenlik açıkları bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bu açıklar arasında okula giriş-çıkışların kontrolsüz olması, güvenlik personeli eksikliği ve fiziksel şartlardaki olumsuzluklar yer almaktadır.

Karakütük ve diğerleri (2017) yapmış olduğu çalışmada ulaşılan sonuçlar okullarda uygulanabilir, Okullarda gece bahçesi ve bina aydınlatması, kamera sistemi, 24 saat ve teneffüslerde görev yapan öğretmen, olası öğrenci dolapları, okulda ısıya veya harekete duyarlı aydınlatma, alarm sistemi, kameralarla kontrol edilen pencereler, demir kapı, kartvizit uygulaması, okulun internet üzerinden okul dışından izlenebilmesini sağlayan kamera sistemi, öğrencilerin günün belirli saatlerinde fiziki kontrolü (bıçak vb.), güvenlik personelinin okul dışında ve içinde görev yapması güvenlik görevlisi gün içerisinde sadece okulun ön kapısında, günün belirli saatlerinde (sınıflarda) görev yapmaktadır. Okul girişinde öğrenci kimliği, okul girişinde sözcü, Pansiyonlu okullarda gece vardiyasında güvenlik görevlisi, okulda polis, giriş kapıları, yüz veya parmak izi okuma sistemi, kart okuma sistemi, metal dedektörü gibi güvenlik uygulamaları yapılabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İş kazalarını azaltmak amacıyla 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu yayımlanmıştır. Eğitim kurumları da iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının yürütülmesi yasal bir zemine oturtulmuştur. Ülkemizdeki eğitim kurumları 18 milyon öğrenci, 1 milyon kişi de öğretmenlerden oluşmaktadır. (aa.com.tr, 2023). Sonuç olarak toplam nüfusun büyük bir çoğunluğu eğitim sektöründe görünmektedir. Bu rakamlar okullarda iş sağlığı ve güvenliğinin önemini

artırmaktadır. Öğrenciler her yıl okullarda yaşamış olduğu kazalar, yaralanma ve ölümlerle karşılaşmaktadır. Öğrenciler için eğitim kurumları tehlikeli olabilmektedir. Öğrencilerin güvenliğini sağlama işi öğretmenlere verilmiştir. Öğretmenlere böyle bir sorumluluk verilmesi tehlikeyi ve riski beraberinde getirmektedir. Sonuç olarak, yapılan alan çalışmasında da seçilen okulların bazılarında eksiklik tespit edilmiş ve daha detaylı bir iş sağlığı ve güvenliği çalışmasının yapılması gerektiği gözlemlenmiştir okul türlerine göre okul güvenliği sağlanmış okulların da var olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, ülkemizde özel sektörde çalışan iş sağlığı ve güvenliği uzmanları dahi bağımsız çalışma hususunda sorun yaşıyorken, eğitim kurumlarında iş güvenliği uzmanlığı görevini üstlenecek olan öğretmenlerin yöneticilerine karşı bu eksiklikleri tespit ettiklerinde ne kadar bağımsız çalışabilecekleri hususu tartışma konusudur. Bulgular ışığında aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin düzenli güncellenmesi ve öğretmenlere daha etkili bir şekilde iletilmesi için çaba sarf edilmesi, ayrıca idarecilerin öğretmen ihtiyaçlarını belirleyip Milli Eğitim ile iş birliği yaparak gerekli eğitimleri sağlaması önemlidir.
2. Okullarda güvenlik konusunda yapılacak uygulamalar için genel ölçümler (standartlar) belirlenebilir ve her okul türü için güvenlik uygulamalarında kullanılabilecek kamera sistemleri standartlaşabilir. Öğrencilerin de görüşlerini içeren öneriler alınarak çeşitli politikalar gerçekleştirilebilir.
3. Maddi zorluklar, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınmasını olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, okul yönetimlerine her yıl kesintisiz bakım ve onarım bütçesi ayrılmalıdır. Okullara yönelik maddi destek sağlama yöntemleri gözden geçirilmelidir.
4. İş sağlığı ve güvenliği ekipmanlarına kolayca erişilebilirliğin devam etmesi için çalışanların ve öğrencilerin farkındalığının artırılması ve düzenli olarak kontrol edilmesi önemlidir.
5. Okulların genel olarak yangın güvenliği konusunda bir bilince sahip olmalarına rağmen, detaylı bilgi eksiklikleri bulunmaktadır. Özellikle yangın alarm sistemleri ve yangın hortumlarının kullanımı gibi detaylara odaklanılması gerekmektedir. Her an yangın olabileceği düşüncesiyle hareket etmek önemlidir. Yangın güvenliği eğitimleri ve tatbikatları, daha gerçekçi ve ciddi bir şekilde düzenlenmelidir. Öğrencilere, tatbikat sonrasında yapmaları gereken adımlar konusunda detaylı bilgi verilmesi ise büyük önem taşımaktadır. Bu sayede okullar, yangın güvenliği konusundaki bilinçlerini güçlendirebilir ve etkili bir acil durum yönetimi sağlayabilir.
6. Okulların çoğunluğunun acil durum tahliye planları ve iletişim planları bulunsa da bu planların detaylı bir şekilde öğretilmesi ve özellikle yeni gelen personel için etkili bir bilgilendirme süreci düzenlenmesi önemlidir. Okul değişiklikleri nedeniyle bilgi eksikliği yaşayan öğretmenlere özel bir bilgilendirme süreci uygulanabilir. Ayrıca, yeni gelen personelin kolayca bilgiye ulaşabilmesi için rehber materyaller sağlanması da faydalı olacaktır. Bu şekilde, acil durum planlarına ve iletişim protokollerine dair bilinç düzeyi artırılır, personelin güvenliği sağlanır ve olası acil durumlara karşı daha hazır bir durumda olunur.
7. Okulların hijyen ve temizlik standartları genel olarak uygun olmasına rağmen, personel yetersizliği bazı okullarda karşılaşılan bir zorluk olarak öne çıkmaktadır. Bu durumda, personel sayısının artırılması veya daha etkin bir koordinasyon yöntemi uygulanması düşünülebilir. Okulların hijyen standartlarını sürdürebilmesi için düzenli eğitimlerin devam etmesi, personel

koordinasyonunun güçlendirilmesi ve ekonomik kaynakların etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Bu adımlar, hijyen ve temizlik konusundaki kaliteyi artırabilir, öğrenci ve personel sağlığını korur ve okul ortamının genel güvenliğini sağlar.

8. Okulların üst kurumlarla iletişim halinde olmaları ve güvenlik açıklarının giderilmesi için destek talep etmeleri gerekmektedir. Bu noktada, belediyeler, valilikler ve milli eğitim müdürlükleri gibi kurumlar etkin bir rol oynamalı ve okulları güvenlik konusunda desteklemelidir. Güvenlik konusundaki iş birliği ve iletişim, okul topluluğunun genel güvenliğini artırabilir.

KAYNAKÇA

- Aktay, N. (2014). *İş sağlığı ve güvenliği eğitiminin iş güvenliği kültürüne etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Arıkoğlu, Z. (1992). İşçi sağlığı ve iş güvenliği tanısı ve amacı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İşçi Sağlığı Dairesi Başkanlığı, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu, 4-10.
- Altınel, H. (2011). *İşçi sağlığı ve iş güvenliği*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ateş, Z.G. (2020). Çalışanların İş sağlığı ve güvenliği açısından eğitilmeleri. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(2), 713-744.
- Ayvaz, Ö. (2003). Ortaöğretim öğrencilerinde kazalar, halk sağlığı günleri bildiri özetleri. Sivas, 2003.
- Baykal, S., Sarı, F., & Arslan, G. (2022). Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemlerinin incelenmesi. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 8(16), 458-469.
- Balyer, A. (2012). Çağdaş okul müdürlerinin değişen rolleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 75-93.
- Bakanlığı, M. E. (2014). Mesleki gelişim, iş güvenliği ve işçi sağlığı. Ankara: MEB Yayınları.
- Çiçek, Ö., & Öçal, M. (2016). Dünyada ve Türkiye’de iş sağlığı ve iş güvenliğinin tarihsel gelişimi. *Hak iş uluslararası emek ve toplum dergisi*, 5(11), 106-129.
- Çoşkun, B. (2007). *Türkiye’de işçi ve işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği açısından görev ve sorumlulukları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Çimen, A., & Çimen, S. (2020). İş Sağlığı ve iş güvenliğinin önemi ve Bayburt örnekleme. *Sürdürülebilir Mühendislik Uygulamaları ve Teknolojik Gelişmeler Dergisi*, 3(2), 81-85.
- Çiçek, Ö., & Öçal, M. (2016). Dünyada ve Türkiye’de iş sağlığı ve iş güvenliğinin tarihsel gelişimi. *Hak iş uluslararası emek ve toplum dergisi*, 5(11), 106-129.
- Cetinkaya, A. İ., & Ulusoy, İ. (2019). Mesleki ve teknik liselerde atölye uygulamalarında iş sağlığı ve güvenliği. *Ohs Academy*, 2(3), 135-142.
- Demir, K. (2016). *İş sağlığı ve güvenliği denetimi ve bazı ülkelerden uygulama örnekleri*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir

- Demircioğlu A. Murat (2006). Ulusal ve uluslararası hukukta iş sağlığı ve güvenliği uzmanlığı (İş Güvenliği Mühendisi / İş Güvenliği Teknisyenliği). Beta
- Engin T. (2014). 6331 Sayılı kanun çerçevesinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Feszterová, M. (2019). *The occupational health and safety in pre-service teacher education*. 13th International Technology, Education and Development Conference, 11-13 March, Spain.
- Finn, P. (1978). Integrating occupational health and safety into the health education classroom. *Health Education Monographs*, 6(3), 312–335.
- Işık, R. (2006). İş sağlığı ve güvenliği için eğitim ve öğretim. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 30(6), 28-31.
- İSG Nedir? <https://www.isgnedir.com/is-guvenligi-nedir/>, Erişim tarihi: 10.12.2023.
- Kalınış, D. Ç. (2022). İş sağlığı ve güvenliğinde eğitimin önemi: Üniversite öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği farkındalığı üzerine bir çalışma. Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, Ankara.
- Karadurmuş, S. (2006). İş sağlığı ve güvenliğinin eğitime entegrasyonu iyi uygulama örnekleri. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 30, 62-69.
- Karakaş, İ. (2013). *Yeni iş sağlığı ve güvenliği el kitabı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karakütük, K., Özbal, E. Ö., & Sağlam, A. (2017). Okul yönetiminde okul güvenliğini sağlamak için yapılan uygulamalar konusunda öğretmen ve okul müdürlerinin görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1214-1232.
- Kılıkış, İ., & Demir, S. (2012). İşverenin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verme yükümlülüğü üzerine bir inceleme. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 3(1), 23-47.
- Kılıkış, İ. (2014). *İş sağlığı ve güvenliği*. Bursa: Dora Basın Yayın.
- Korkut, G., & Tetik, A. (2013). 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu'nun getirdiği yenilikler ve temel sorunlar. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 18(3), 455-474.
- Mammadli S. (2020). *Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliğinin kurumsallaşma süreci*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, H., & Kayabaşı, R. (2022). Üniversitelerin iş sağlığı ve güvenliği uygulama ve araştırma merkezleri üzerine bir içerik analizi. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1, 44-69.
- Salvador, L.R. & Thinh, D.V. (2016). *Occupational safety and health: an overview*. 11th IEEE International Symposium on Applied Computational Intelligence and Informatics, 12-14 May 2016, Romania.

- Sert, A., Çeleğen, İ., Yüksel, A., Dağlı, S. Ç., & Gümüş, A. (2016). van il merkezindeki bazı ilköğretim okullarının yaşanan deprem sonrasında yeniden değerlendirilmesi. *Van Tıp Dergisi*, 23(2), 159-166.
- Turhan, M., & Turan, M. (2012). Ortaöğretim kurumlarında güvenlik. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 1(1), 121-142.
- Ustaoglu, E. (2020). *Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği üzerine bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, Ankara.
- Yaman, Y. (2004). Mühendislik eğitiminde iş sağlığı ve güvenliği yönetimi. 1. *Ulusal Mühendislik Kongresi*, İzmir, 3-12.
- Yüksel B. (2017). Çalışma ilişkilerine yönelik ilk düzenleme: dilaver paşa nizamnamesi ve çalışma hayatına etkileri. *İş ve Hayat Dergisi*, 3(6), 155-178.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Tekin, F.A. (1991). İş güvenliği ve önemi. *Anadolu Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 9(1), 329-360.
- www.birgun.net, Erişim tarihi: 21.12.2023
- www.haberturk.com, Erişim tarihi: 21.12.2023
- www.cnnturk.com, Erişim tarihi: 21.12.2023
- www.aa.com.tr, Erişim tarihi: 21.12.2023
- www.evrensel.net, Erişim tarihi: 21.12.2023
- www.hurriyet.com.tr, Erişim tarihi: 21.12.2023
- www.hurriyet.com.tr, Erişim tarihi: 21.12.2023
- <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/meb>
- <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/meb--egitimegitim--ogretimogretim-istatistikleriniistatistiklerini--acikladi/2361308acikladi/2361308> Erişim tarihi 27.12.2023